

נובמבר 2006

תמונת מצב ברצועת עזה (8 - 1 בנובמבר 2006) 9 בנובמבר

אלימות גוברת ומספר גבוה של נפגעים בקרב האוכלוסיה האזרחית

הנושאים הנסקרים:

- מספרי הנפגעים ומספר הרקטות שירו הפלסטינים והפגזים והטילים שירו הישראלים
- סיכום פשיטת צה"ל לבית חאנון
- סקירה כללית של המצב ההומניטארי ברצועה
- נתוני רקע אודות הטלת הסגר על הרצועה ופעולות צה"ל האחרונות

נפגעים

מתחילת הפשיטה הצבאית הישראלית האחרונה לעיירה בית חאנון ב-1 בנובמבר, צה"ל הרג 82 פלסטינים ופצע יותר מ-260 בני אדם בצפון רצועת עזה. מספרים אלה כוללים את הנפגעים כתוצאה מהפגזה ארטילרית ישראלית שפגעה בבנין מגורים ב-8 בנובמבר בצפון מערב העיירה. כמעט מחצית מכלל הנפגעים היו אזרחים – לפחות 39 אזרחים נהרגו, ובהם 18 ילדים בגיל 18 ומטה. בתקופה המקבילה נהרג חייל צה"ל אחד ואחר נפצע. המטרה המוצהרת של המבצע הצבאי הישראלי המכונה "ענני סתיו" היתה לעצור את ירי רקטות הקסאם לשטח ישראל.

ההתקפה הארטילרית הישראלית ב-8 בנובמבר הרגה 18 אזרחים פלסטינים ופצעה 55 אחרים. כל ההרוגים, למעט אחד, היו בני משפחה אחת, בהם נשים וילדים. על פי דיווחים מהשטח נראה כי ההרעשה הארטילרית החלה בערך בשעה 05:30 ונמשכה כ-30 דקות, שבמהלכן הארטילריה הישראלית ירתה 12 פגזים שפגעו בחמישה בתים. צה"ל נסוג מבית חאנון 24 שעות קודם לכן עם תום מבצע צבאי שארך 6 ימים.

המתאם המיוחד מטעם האו"ם, אלברו דה-סוטו, גינה את התקיפה הארטילרית וקרא לממשלת ישראל "לשים קץ לפעולות צבאיות מעין אלה ואחרות ללא כל דיחוי. על הצד הפלסטיני לחדול מהתקפות על מטרות ישראליות". הוא הוסיף כי "לבנו יוצא היום אל קורבנות פעולה זאת ואל אלה שנותרו מאחור".

נתונים על ירי רקטות קסאם והפגזות ארטילריה ישראלית וירי טילים:

✓ מאז ההתנתקות הישראלית מרצועת עזה בספטמבר 2005 ירו חמושים פלסטינים לפחות 1,700 רקטות קסאם לעבר שטח ישראל.¹

✓ במהלך תקופה זאת נפצעו 41 ישראלים מירי רקטות הקסאם.²

✓צה"ל ירה בקרוב 15,000 פגזי ארטילריה וביצע יותר מ
– 550 תקיפות אוויריות מאז ההתנתקות.³

✓כ-525 פלסטינים בקירוב נהרגו, ו-1,527 נפצעו
ברצועת עזה בהתקפות הישראליות שהתרחשו מאז
ספטמבר 2005.⁴

✓למרות המבצע הצבאי האחרון, 78 רקטות קסאם
ותשעה טילים נגד-טנקים נורו לעבר ישראל בין
התאריכים 1-7 בנובמבר. רקטה אחת נחתה בבית
ספר בעיר אשקלון ב-7 בנובמבר, לא דווח על נפגעים.

✓במהלך מבצע זה, צה"ל ירה 239 פגזי ארטילריה,
ושיגר 66 טילי אוויר-קרקע לעבר עזה.

סיכום המבצע הצבאי בבית חאנון

כ-70 כלי רכב משוריינים של צה"ל חדרו לעיירה בית חאנון, בצפון רצועת עזה, באחד בנובמבר. הכוח השתלט על דרכי הגישה לעיירה, שלט על הכניסות והיציאות ממנה, וכפה עוצר מחמיר על התושבים, שמניינם 35 אלף פלסטינים. העוצר הוסר כל יומיים, ב-4 בנובמבר עבור נשים בלבד, לשלוש עד ארבע שעות. הדבר ריתק את התושבים לבתיהם במשך שישה ימים.

צה"ל ממשיך להחזיק בעמדות מפתח בתוך רצועת עזה באזור מזרח ג'באליה, ליד הבניין בו שכן בעבר מנהל האוכלוסין האזרחי, במזרח רחוב סלאח א-דין. כמו-כן, מוקדם יותר, נרשמה נוכחות צבאית ליד אזור התעשייה קרני. חיילי משמר הגבול הפלסטיני במסוף קרני קיבלו מצה"ל הוראה לעזוב את עמדותיהם, בבוקר ה-8 בנובמבר, וכעת המסוף המסחרי סגור.

עד ה-8 בנובמבר, המעברים קרני וארז נותרו פתוחים למעבר כוח אדם וציוד הומאניטרי. מעבר רפיח נפתח על ידי צה"ל, אחר הצהריים, למעברם של חמישים פצועים מבית חאנון למצריים.

סקירת המצב ההומאניטרי בצפון רצועת עזה

במהלך המבצע הצבאי שארך שישה ימים, רוב משקי הבית בבית חאנון נותרו בלי מים וחשמל. נגרם הרס נרחב לתשתיות, ובמיוחד לכבישים ולדרכים. מערכת הבריאות העיקרית חדלה לתפקד בפועל, משום שהצוות המטפל לא יכול היה להפר את העוצר ולצאת מהבתים.

בדומה, גם מערכת החינוך הושבתה במשך שבוע, ובכלל זה גם בתי הספר של אונר"א המשרתים 10,500 תלמידים בקירוב.

מפקדת התיאום והקישור הישראלית הודיעה לארגון OCHA בשניים בנובמבר על כך ש-"מסדרון הומאניטרי" יפתח ברחוב חליל אל-ואזיר, בכניסה הדרומית הראשית לבית חאנון. כל תנועה לאורך המסדרון דרשה תיאום מראש עם מפקדת התיאום, ואזור זה שימש בתור נקודת הגישה היחידה לעיירה עבור אנשי האו"ם והצלב האדום הבינ"ל.

העוצר יצר תלות בסיוע הומאניטרי בינלאומי לאספקת מזון, מים, אבקת חלב, דלק, וערכות היגיינה אישיות. הסוכנויות, שעמדו בהשתאות מול הדרישה העצומה והייאוש של התושבים המבקשים מצרכים, התקשו לספק סיוע במהלך השעות בהן העוצר הוגמש.

הערכת מצב ראשונית שביצע מרכז אל-מיזאן לזכויות אדם מצאה כי 18 יחידות דיור נהרסו לחלוטין, כולל מסגד אל-נאסר העתיק שגילו כ-850 שנה, ומשרד השייך לארגון הועדות החקלאיות (UAWC)). כמו-כן נגרם נזק חלקי ל-150 יחידות דיור נוספות ולתשעה מרכזים מסחריים. בנוסף נפגעו 130 דונם של קרקעות חקלאיות, ובכלל זה מטע הדרים ששוטח על ידי צה"ל.

חשמל

הפסקות חשמל נגרמו ברוב אזורי בית חאנון במהלך המבצע הראשוני בעקבות ההרס שנגרם לרשת החשמל בכמה מוקדים. הצלב האדום הבינ"ל תיווך במעברם של מהנדסים מחברת החשמל של עזה (GEDCO) בשניים בנובמבר לשם ביצוע תיקונים. הדבר החזיר 40 אחוזים מתפקוד רשת החשמל.

מים

אספקת המים לא הספיקה כדי לענות על הצרכים הבסיסיים של התושבים, זאת בעקבות הנזק שנגרם למערכת המים, והפסקת הזרם החשמלי שגרם להפסקת משאבות המים.

התושבים הסתמכו על מבצעי חלוקת מים ממיכליות ובבקבוקים, מבצעים שנערכו על ידי ארגוני סיוע בינלאומיים. הצלב האדום סיפק 17 אלף ליטר מים לשישה מוקדים בשלושה בנובמבר, וארגון אונר"א סיפק 30 אלף ליטר מים באמצעות מיכליות. ארגונים לא ממשלתיים (NGO), ובכללם הארגון ISLAMIC RELIEF, ו-[SAVE THE CHILDREN](#), סיפקו מים בבקבוקים.

ארבע מתוך חמש בארות המים העיקריות בבית חאנון לא תפקדו בשל הפסקת זרם החשמל. ארגון אונר"א סיפק אספקת דלק במשך שבוע עבור המשאבות של אחת הבארות, המשמשת 20 אחוזים מהאוכלוסייה.

אספקת המים ברוב אזורי בית חאנון צפויה להתחדש עד סוף השבוע, בינתיים מיכליות מים מוניציפאליות ממשיכות לספק מים לתושבים.

מזון

הגישה למזון היוותה בעיה מרכזית. בהינתן התנאים הכלכליים הקשים, לרוב המשפחות לא היה מלאי מזון רזרבי.

מאחר והעוצר הוקל מדי יומיים לזמן מוגבל, בני משפחה רבים התנפלו על החנויות והשווקים בהם היו מוצרי מזון זמינים בזמן זה.

ספקי מזון מסחריים הפועלים בחלקים אחרים ברצועת עזה הביעו חוסר נכונות להיכנס לבית חאנון ולחדש את מלאי המזון. הם חששו שהתושבים יבזזו את הסחורה שלהם.

הארגונים הבינלאומיים נתקלו בקשיים לוגיסטיים בתכנון מנגנון יעיל לחלוקת מזון.

בריאות

מערכת הבריאות המרכזית (PHC) הפסיקה לתפקד בפועל במהלך הפלישה הצבאית, מאחר ואנשי הצוות העובדים במשרד הבריאות, אונר"א ומרפאות ועדת הבריאות (HWC) לא יכלו להגיע למקומות עבודתם.

מתקני אונר"א נסגרו ב-31 באוקטובר, להוציא מרפאה אחת שנפתחה למשך זמן, בזמן בו הוסר העוצר בשישה בנובמבר.

העברת חולים ופצועים מתוך בית חאנון דרשה תיאום מוקדם מול צה"ל. במספר מקרים פרטניים התרחשו עיכובים משמעותיים במעבר.

תרופות מסוימות אזלו מהמלאי, במיוחד תרופות הקשורות לטיפול במחלות כרוניות ובמצבים כרוניים, כדוגמת לחץ דם נמוך, סכרת, ובעיות לב וכליות.

כ-1,500 תושבים חיפשו מחסה בבית החולים של בית חאנון בשלושה בנובמבר, בית החולים לא הצליח לעמוד בביקוש למזון ומיטות לכמות כה גדולה של אנשים.

בעקבות הנזק החמור שנגרם לתשתיות המים והביוב, התעורר חשש מפני בעיות בתחום בריאות הציבור, מאחר והדבר יוצר פוטנציאל לזיהום ולהתפשטות מחלות מדבקות.

נקודות נוספות הנוגעות להגנה על אזרחים

צלפים של צה"ל השתלטו על מספר בתים, ואילצו את המשפחות המתגוררות בהם להתכנס לחדר אחד. אף ארגון בינלאומי לא הצליח לגשת למשפחות אלה. דווח על מקרה אחד בו אישה שחיילים השתלטו על ביתה נכנסה לצירי לידה במהלך פרק הזמן האמור. כעבור חמש שעות החיילים התירו לצאת מהבית ולעוד לבית החולים, מרחק של כ-350 מטרים.

בשלושה בנובמבר קיבלו הגברים תושבי העיירה בגילאי 16-40 הוראה להתייצב לתחקור. הם נלקחו למרכז מעצר ישראלי מצפון לבית חאנון, שהוקם בשטח המכללה החקלאית, ותושאלו שם. ארגון MSF דיווח שעד החמישה בנובמבר כ-400 גברים שוחררו, ומאחר שלא יכלו לחזור לבתיהם, נשארו במרכז הספורט שליד בית החולים כמאל עדוואן.

תיאום

הסוכנויות הבינלאומיות מצאו שהמידע שהעבירה במהלך המבצע מפקדת התיאום של צה"ל, הממוקמת במעבר ארז, היה אמין.

שלוש שיירות הומאניטריות, ובכללן שיירות של סוכנויות האו"ם והצלב האדום, העבירו אספקה הומניטארית בתאריכים 3, 4 ו-6 בנובמבר.

במהלך המבצע הצבאי נערכו פגישות תיאום קבועות שכללו את סוכנויות האו"ם השונות, הצלב האדום וארגונים בינלאומיים שונים.

הארגונים אונר"א ו-UNDP מבצעים אומדן ביחס מימדי הנזק שנגרם במהלך ששת ימי המבצע, והשלכותיו לעתיד.

הרקע להטלת הסגר על הרצועה ולמבצעי צה"ל האחרונים

ב-25 ביוני צה"ל פתח במבצע "גשמי קיץ" בתגובה ללקיחתו בשבי של רב"ט גלעד שליט על-ידי לוחמים פלסטינים ברצועת עזה. מאז, מעבר פלסטינים לתוך ומחוץ לרצועה הוגבל בצורה קשה. מעבר רפיח נסגר ב-25 ביוני לשישה שבועות, הוא נפתח במשך יומיים בלבד באמצע חודש יולי. מאז ה-10 באוגוסט מעבר רפיח היה פתוח בצורה ספוראדית במשך 16 מתוך 90 ימים.

ב-28 ביוני נסגרו כל מסופי המעבר המסחריים, אולם מעבר קרני נפתח מחדש במהלך 15 ימים בחודש יולי לכניסת אספקה הומאניטרית בלבד. מאז תחילת מבצע "גשמי קיץ", מעבר קרני היה פתוח במשך 29% משעות העבודה המתכוננות שלו בלבד. מעבר ארז, המעבר היחיד דרכו יכולים להיכנס לישראל פועלים פלסטינים ואנשי עסקים, נותר סגור מאז ה-12 במארס.

¹ ראו דו"ח OCHA לתקופה האמורה.

² נתונים אלה אינם כוללים נפגעי הלם, שני בדואים ישראלים שנהרגו מפגיעתו של טיל קסאם שלר התפוצץ ונורה משטח הרצועה לישראל.

³ המקור? מת"ק פלסטיני ודו"ח שטח של OCHA

⁴ נתונים אלה אינם כוללים את 7 ההרוגים ו-33 הפצועים שנפגעו בהתפוצצות שארעה בחופי צפון עזה ואשר נסיבותיה שנויות במחלוקת הין צה"ל והרשות הפלסטינית.